

بررسی عوامل موثر در افزایش کیفیت پایان‌نامه‌های دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران

یوسف حجازی^۱ و عنایت اله عباسی^۲

۱، ۲، استادیار و دانشجوی سابق دوره کارشناسی ارشد دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران

تاریخ پذیرش مقاله ۸۰/۸/۲۳

خلاصه

بررسی‌های به عمل آمده نشان می‌دهد که بخش مهمی از تحقیقات کشاورزی کشور را دانشجویان مقطع تحصیلات تکمیلی دانشکده‌های کشاورزی به ویژه دانشجویان کارشناسی ارشد در قالب پایان‌نامه انجام می‌دهند. برای افزایش کیفیت پایان‌نامه این دانشجویان، ابتدا بایستی عواملی که در این افزایش موثر هستند شناسایی و سپس نسبت به ایجاد و یا تقویت آن اقدام نمود. این تحقیق به همین منظور صورت گرفته است. جامعه مورد مطالعه را ۷۰ نفر دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران که نمره پایان‌نامه آنها ۱۸/۵ و بالاتر بوده است تشکیل می‌دهد. به منظور تعیین همبستگی از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده به عمل آمده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بین کیفیت پایان‌نامه و ۱- میزان دسترسی به منابع علمی ۲- توانایی و آشنایی دانشجویان در انجام تحقیق و ۳- آشنایی با آئین‌نامه‌های پژوهشی و ۴- انجام وظائف کمیته پایان‌نامه رابطه معنی‌داری وجود دارد. نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیره نشان داد که دو متغیر میزان توانایی و آشنایی دانشجویان در انجام تحقیق و انجام وظایف کمیته پایان‌نامه به ترتیب بیش از سایر عوامل در افزایش کیفیت پایان‌نامه تاثیر داشته است. با استفاده از آزمون کروسکال والیس بین رشته‌های دهگانه آموزشی دانشکده مقایسه به عمل آمد و مشخص گردید نظر دانشجویان گروه‌های مختلف آموزشی دانشکده در رابطه با تاثیر عوامل مورد بررسی بر روی کیفیت پایان‌نامه یعنی محتوی پایان‌نامه یکسان است ولی در مورد قالب و ساختار پایان‌نامه تفاوت معنی‌دار بوده است. با توجه به نتایج تحقیق پیشنهاد می‌گردد کمیته پایان‌نامه در جهت نظارت مداوم امور پایان‌نامه فعال‌تر عمل نموده و هماهنگی بیشتری بین استاد راهنما، استاد مشاور و دانشجو ایجاد گردد. به منظور بالا بردن توانایی دانشجویان در استفاده از کامپیوتر، روشهای تحقیق و آمار، توانایی در تفسیر و تحلیل داده‌ها که در این تحقیق جزء عوامل مهم و تاثیرگذار بر کیفیت پایان‌نامه بوده است اساتید متخصص در نظر گرفته شود و به این دروس اهمیت بیشتری داده شود. آشنایی دانشجویان با آئین‌نامه‌های پژوهشی دانشکده و همچنین دسترسی به منابع علمی و معرفی متخصصین داخلی و خارجی از دیگر نکات مهم این تحقیق بوده است. معرفی پایان‌نامه‌های ممتاز هر گروه در پایان سال تحصیلی و اعمال سیاست‌های تشویقی برای این دانشجویان از دیگر پیشنهادات این مطالعه بوده است.

واژه‌های کلیدی: محتوی پایان‌نامه، ساختار پایان‌نامه، کیفیت، دانشجوی کارشناسی ارشد.

مقدمه

اساسی‌ترین قطبهای رشد و توسعه هر کشور محسوب می‌شوند. دوره‌های کارشناسی ارشد و بالاتر در ایفای رسالت‌های اصلی آموزش عالی و به ویژه تربیت نیروی انسانی متخصص و محقق،

امروزه دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی وسیله‌ای برای رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و به عنوان

گسترش مرزهای دانش و اعتلای موقعیت علمی کشور و مشارکت موثر در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور نقش موثری را می‌توانند داشته باشند (۸).

آمار نشان می‌دهد که قریب ۲۳ هزار دانشجو در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی در حال حاضر در آموزش عالی کشور، مشغول به تحصیل هستند. طبق همین مطالعات حدود ۹ هزار پایان‌نامه سالانه در دانشگاه‌های کشور نوشته می‌شود که قسمت قابل توجهی از آن مربوط به بخش کشاورزی است (۷).

بر اساس تحقیقات به عمل آمده دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی که در حال انجام پایان‌نامه هستند حدود ۰/۵۵ کل پژوهشگران کشور را تشکیل می‌دهند که از این تعداد ۹۰ درصد دانشجویان در مقطع کارشناسی ارشد هستند (۱۸). توجه به خیل عظیم این دانشجویان و تحصیلات آنان که بخش عمده‌ای از تحقیقات کشور است می‌تواند پشتوانه عظیمی برای مراکز علمی و تحقیقاتی کشور محسوب شود. با توجه به تعداد قابل توجه این پایان‌نامه‌ها باید به کیفیت آنها اهمیت داد و برای تهیه و تدوین آن برنامه‌های علمی تنظیم کرد. چنانچه دانشجویان دوره کارشناسی ارشد و دکتری برای تهیه پایان‌نامه‌های خود به درستی راهنمایی می‌شوند می‌توانند تحقیقات کاربردی مفید و با ارزش عرضه نمایند. بنابر اهمیت موضوع در سال‌های اخیر تحقیقات مختلفی در مورد نقش دانشجویان و تحقیقات آنان در اعتلای علمی کشور صورت گرفته است. از جمله این تحقیقات می‌توان به مطالعات (۱۹) اشاره نمود. وی در تحقیق خود تحت عنوان بررسی مشکلات و تنگناهای تحصیلات تکمیلی از دیدگاه اساتید دانشجویان دانشگاه علامه طباطبائی نتیجه‌گیری نموده است که پایین بودن انگیزه دانشجویان در انجام پایان‌نامه، کمی ارتباط علمی بین دانشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی و بالاخره ناکافی بودن وقت استاد راهنما و اساتید مشاور برای راهنمایی دانشجویان از مهمترین تنگناهای دانشجویان در انجام پایان‌نامه می‌باشد.

رئیس جعفرآبادی (۱۳۷۶) عوامل موثر در افزایش کیفیت آموزش دوره‌های کارشناسی ارشد را بررسی نموده و نتیجه گرفته است که فراهم کردن زمینه رشد و توسعه حرفه‌ای دانشجویان کارشناسی ارشد و همچنین بهبود وضعیت

کتابخانه‌ها در افزایش کیفیت آموزشی دوره‌های کارشناسی ارشد موثر می‌باشد. محمدی (۱۳۷۴) عوامل موثر در موفقیت تحصیلی دانشجویان کارشناسی ارشد را در سه گروه عوامل اجتماعی - اقتصادی، ویژگی‌های فردی و امکانات آموزشی مورد بررسی قرار داده که نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که بین وضعیت اجتماعی - اقتصادی، اشتغال و اسکان دانشجویان در خوابگاه‌های دانشجویی با موفقیت تحصیلی آنان رابطه معنی‌داری وجود داشته است. صادقی (۱۳۷۶) در تحقیقات خود کم‌توجهی دانشجویان به پایان‌نامه تحصیلی به دلیل عدم تاثیر این تحقیقات در افزایش قابلیت‌های دانشجویان، مشکلات شخصی دانشجویان، مشکلات اساتید راهنما و بالاخره مشکلات نظام آموزشی را به ترتیب اولویت از اهم تنگناهای تحقیقات دانشجویی ذکر نموده است. حسینی و شمسانی (۱۳۷۶) در تحقیقات خود عوامل بازدارنده فعالیت‌های علمی - پژوهشی را به پنج دسته تقسیم کرده‌اند. در اولویت‌بندی این عوامل؛ عوامل اقتصادی - مالی با میانگین ۲/۷۸ در رتبه اول، عوامل سازمانی - اداری با میانگین ۲/۶۵ در رتبه دوم و عوامل تجهیزاتی - امکاناتی با میانگین ۲/۵۷ در رتبه سوم، عوامل شخصی - اجتماعی با میانگین ۲/۴۷ چهارم و بالاخره عوامل حرفه‌ای - تخصصی در رتبه پنجم قرار گرفته است.

اهداف تحقیق

هدف اصلی این مطالعه بررسی مسایل و مشکلات دانشجویان کشاورزی در انجام پایان‌نامه تحصیلی به منظور ارائه تصویری از عواملی که در افزایش کیفیت پایان‌نامه‌های این دانشجویان موثر است می‌باشد. با توجه به هدف فوق دو سؤال زیر مورد توجه این تحقیق قرار گرفت.

- ۱- چه عوامل مهمی در افزایش کیفیت پایان‌نامه‌های دانشجویان کشاورزی تاثیرگذار خواهد بود؟
- ۲- آیا بین نظرات دانشجویان رشته‌های مختلف در رابطه با عوامل موثر در افزایش کیفیت پایان‌نامه تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟

مواد و روشها

این تحقیق از نوع همبستگی است که در آن ضمن توصیف داده‌ها، میزان تغییرات متغیر وابسته در اثر تغییرات متغیرهای

پرسشنامه‌ای تهیه و در اختیار تعدادی از دانشجویان که در حال انجام پایان‌نامه بودند (خارج از جمعیت مورد مطالعه) قرار داده شد. جهت تعیین روائی پرسشنامه ضمن برگزاری چندین جلسه با اساتید راهنمای پایان‌نامه دانشجویان و همچنین دانشجویان، پرسشنامه مورد بررسی و اصلاحات لازم انجام گردید. با استفاده از آزمون کرونباخ قابلیت اعتماد پرسشنامه ۰/۹۶ تعیین گردید. بدین ترتیب پرسشنامه‌ای شامل ۵۴ سوال به شرح زیر به دست آمد:

- ویژگی‌ها و مشخصات فردی آزمودنی‌ها شامل ۵ سؤال
  - متغیرهای مستقل شامل ۲۹ سؤال در قالب ۵ جدول و ۵ سؤال آزاد
  - متغیر وابسته شامل ۱۵ سؤال در قالب دو جدول
- در تحقیق حاضر از آمار توصیفی و تحلیلی استفاده به عمل آمد. در بخش تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی اسپیرمن برای به دست آوردن رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته استفاده گردید. آزمون کروسکال والیس برای مقایسه گروه‌های دهگانه آموزش دانشکده از نظر تاثیر عوامل مختلف بر کیفیت پایان‌نامه استفاده شده است (۲۳). همچنین برای بررسی تاثیر جمعی متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته از رگرسیون چند متغیره استفاده به عمل آمد. نرم‌افزار مورد استفاده برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در این تحقیق SPSS.Win بوده است.

بحث و نتایج

۱- بررسی شرایط دانشجویان

بر اساس نتایج به دست آمده ۲۸ نفر یعنی ۴۰ درصد دانشجویان مورد مطالعه هیچگونه درآمدی نداشته و بالاترین درآمد ۸۰۰/۰۰۰ ریال در ماه مربوط به یکی از آزمودنی‌ها بوده است. ۶۴/۳ درصد از افراد مورد مطالعه غیر شاغل و ۳۶/۷ درصد آنها شاغل بوده‌اند. از نظر سابقه تحقیقات و اجرایی ۴۷/۱ درصد آزمودنیها هیچ سابقه کار تحقیقاتی در زمان انجام پایان‌نامه نداشته‌اند و ۶۱/۴ درصد فاقد سابقه کار اجرایی در سازمان‌های دولتی و خصوصی بوده‌اند.

۲- شناخت عوامل تاثیرگذار در افزایش کیفیت پایان‌نامه

برای این منظور از طریق همبستگی اسپیرمن فرضیات آزمون گردید که نتایج آن در جدول ۱ آمده است. همانطور که ملاحظه می‌گردد تفاوت معنی‌دار در چهار مورد مشاهده شده است.

مستقل از طریق به دست آوردن ضریب همبستگی بررسی شده است. متغیرهای مستقل تحقیق شامل ۱- امکانات مالی دانشجوی، ۲- سابقه کار تحقیقاتی، ۳- سابقه کار اجرایی، ۴- تسهیلات و امکانات تحقیق، ۵- وظایف کمیته پایان‌نامه (استاد راهنما و استاد مشاور)، ۶- فرآیند کار پایان‌نامه، ۷- توانائی دانشجوی در انجام تحقیق بوده است. کیفیت به عنوان متغیر وابسته در دو سطح ۱- ساختار و قالب پایان‌نامه و ۲- محتوی پایان‌نامه در نظر گرفته شده است. منظور از ساختار و قالب پایان‌نامه، رعایت چارچوب مشخص و تنظیم فصول مختلف پایان‌نامه می‌باشد. این سطح از متغیر وابسته شامل اهمیت موضوع، تعیین اهداف، جمع‌آوری اطلاعات از سوابق موضوع، روش تحقیق، ارائه بحث پیرامون نتایج و خلاصه و رعایت آئین‌نگارش و قالب‌بندی صحیح در انجام تحقیق می‌باشد. در محتوی پایان‌نامه بحث محتوایی مد نظر است و منظور غنی‌کردن پایان‌نامه با استفاده از اطلاعات و مطالب به روز علمی است. در این سطح مواردی از قبیل تهیه خلاصه جذاب و گویای کلی تحقیق، ارائه دقیق مساله تحقیق، سازماندهی پیشینه موضوع به طور صحیح و کامل، استفاده از روش‌های تحقیق صحیح، تجزیه و تحلیل دقیق داده‌ها، نتیجه‌گیری مستند با توجه به یافته‌های تحقیق، بحث پیرامون نتایج به دست آمده و ارتباط با اهداف، ارائه پیشنهادات کاربردی با توجه به نتایج تحقیق و دقت در به کارگیری قواعد مربوط به جداول و اشکال و نمودار می‌باشد.

جمعیت مورد مطالعه را ۷۰ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران تشکیل داده‌اند که نمره پایان‌نامه آنها ۱۸/۵ و بالاتر بوده است. چنین فرض شد که پایان‌نامه دانشجویان مورد نظر به دلیل دارا بودن برخی شرایط از کیفیت مطلوبی برخوردار بوده است. آزمودنیها از بین گروه‌های دهگانه آموزش انتخاب شده‌اند که بالاترین فراوانی آنها ۱۰ نفر مربوط به گروه ترویج و آموزش کشاورزی و گروه گیاه پزشکی و پائین‌ترین فراوانی ۴ نفر مربوط به گروه ماشینهای کشاورزی بوده است.

به منظور دستیابی به اطلاعات مورد نیاز تحقیق با استفاده از مبانی نظری تحقیق، فرضیات تحقیق، سوالات ویژه تحقیق و مصاحبه با دانشجویان و برخی اساتید راهنمای دانشجویان

جدول ۱- نتایج حاصل از همبستگی بین کیفیت پایان نامه با عوامل مورد نظر در تحقیق

شماره فرضیه	متغیر مستقل	متغیر وابسته: ساختار و محتوی پایان نامه		متغیر وابسته: ساختار پایان نامه		متغیر وابسته: محتوی پایان نامه	
		ضریب همبستگی r	سطح معنی داری p	ضریب همبستگی r	سطح معنی داری p	ضریب همبستگی r	سطح معنی داری p
۱	اسکانات مالی دانشجو	۰/۰۰۴۳	۰/۹۷	۰/۰۳	۰/۷۴	۰/۰۱	۰/۸۹
۲	سابقه کار تحقیقاتی	۰/۰۹۸	۰/۴۱	۰/۰۲	۰/۸۰	-۰/۳۳	۰/۲۵
۳	سابقه کار اجرایی	۰/۰۶	۰/۶۲	-۰/۲۲	۰/۳۱	۰/۰۱	۰/۸۹
۴	تسهیلات و امکانات	۰/۱۲	۰/۳۰	۰/۱۲	۰/۳۰	۰/۱۳	۰/۲۵
۵	وظایف کمیته پایان نامه	۰/۲۲۶	۰/۰۴*	۰/۰۱۸	۱۲	۰/۲۸	۰/۰۱*
۶	فرایند کار پایان نامه	۰/۲۲	۰/۰۶۲	۰/۱۲	۰/۲۸	۰/۲۵	۰/۳
۷	توانایی و آشنایی دانشجو با انجام تحقیق	۰/۴۱۰	۰/۰۰۰***	۰/۴۵	۰/۰۰۰***	۰/۳۷	۰/۰۰۱
۸	دسترسی به منابع علمی	۰/۲۹	۰/۰۱۳*	۰/۲۸	۰/۰۱*	۰/۲۴	۰/۰۴*
۹	تامین مواد مصرفی	۰/۰۳۷	۰/۷۶	۰/۱۲	۰/۳۱	-۰/۰۳	۰/۷۸
۱۰	دسترسی به مرزعه تحقیقاتی	۱۵	۰/۲۳	۰/۱۶	۰/۲۰	۰/۰۹	۰/۴۴
۱۱	تامین اعتبار از سازمانها و نهادها	۰/۱۷	۰/۵۱	۰/۱۷	۰/۱۶	۰/۱۶	۱۸
۱۲	آشنایی با آئین نامه های پژوهشی	۰/۲۷	۰/۰۲۳*	۰/۲۴	۰/۰۳*	۰/۳۰	۰/۰۰۹**

۱- بین کیفیت پایان نامه و میزان توانایی و آشنایی دانشجو در سطح ۱ درصد رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

۲- بین کیفیت پایان نامه و دسترسی به منابع علمی در سطح ۵ درصد رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

۳- بین کیفیت پایان نامه و آشنایی دانشجویان با آئین نامه های پژوهشی در دانشکده و دانشگاه در سطح ۵ درصد رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

نتایج جدول نشان می دهد که باستثنای چهار عامل فوق بقیه عوامل در کیفیت پایان نامه دانشجویان چندان تاثیری نداشته است. همچنین نظرات دانشجویان در رابطه با عوامل موثر در افزایش کیفیت پایان نامه یعنی ساختار و قالب پایان نامه و محتوی پایان نامه جداگانه مورد بررسی قرار گرفت. همانطور که جدول نشان می دهد در رابطه با عوامل مورد نظر (فرضیات تحقیق) تفاوت معنی داری مشاهده نگردید. فقط این تفاوت در سطح ۱ درصد در مورد ساختار و قالب پایان نامه نشان داده شده است. به عبارت دیگر دانشجویان در رابطه با عوامل موثر در افزایش کیفیت پایان نامه یعنی (مجموع دو متغیر محتوی پایان نامه و ساختار و قالب پایان نامه) به عواملی چون ۱- توانایی دانشجو در انجام تحقیق، ۲- دسترسی به منابع علمی و ۳- آشنایی با آئین نامه های پژوهشی دانشکده و دانشگاه و ۴- انجام وظایف کمیته پایان نامه اتفاق نظر داشته ولی در مورد انجام

۴- تفاوت بین نظرات دانشجویان گروه های دهگانه آموزشی در رابطه با عوامل موثر در افزایش کیفیت پایان نامه

برای مقایسه نظرات دانشجویان گروه های دهگانه آموزشی در رابطه با عوامل موثر در افزایش کیفیت پایان نامه از طریق آزمون کروسکال والیس محاسبه صورت گرفت. همانطور که در جدول ملاحظه می شود بین نظرات دانشجویان گروه های دهگانه در رابطه با هیچیک از عوامل تفاوت معنی داری مشاهده نشد. این آزمون در رابطه با تاثیر عوامل بر محتوی پایان نامه و ساختار و قالب پایان نامه مجدداً به عمل آمد تا تفاوت نظرات دانشجویان

جدول ۲- رابطه بین نظرات دانشجویان و عوامل موثر در افزایش کیفیت پایان‌نامه

فرضیه	متغیر مستقل نظرات دانشجویان	متغیر وابسته کیفیت پایان‌نامه	مقدار محاسبه شده	سطح معنی دار
بین نظرات دانشجویان گروه‌های دهگانه آموزشی در رابطه با عوامل موثر در افزایش کیفیت پایان‌نامه تفاوت معنی‌داری وجود دارد.	گروه‌های دهگانه آموزشی	محتوی، ساختار	۱۴/۹۳	۰/۰۹۲
بین نظرات دانشجویان شاغل و غیر شاغل در رابطه با عوامل موثر در افزایش کیفیت پایان‌نامه تفاوت معنی‌داری وجود دارد.	شاغل و غیر شاغل	محتوی، ساختار	۴۸۳/۰	۰/۸۷۲
بین نظرات دانشجویان گروه‌های دهگانه آموزش در رابطه با عوامل موثر در افزایش کیفیت پایان‌نامه (ساختار) تفاوت معنی‌داری وجود دارد.	گروه‌های دهگانه آموزشی	ساختار	۱۸/۴۴	۰/۳۰۴*
بین نظرات دانشجویان گروه‌های دهگانه آموزشی در رابطه با عوامل موثر در افزایش کیفیت پایان‌نامه (محتوی) تفاوت معنی‌داری وجود دارد.	گروه‌های دهگانه آموزشی	محتوی	۱۳/۴۸	۰/۰۱۲

۳- میزان دسترسی به منابع علمی از دیگر عواملی است که تاثیر آن در افزایش کیفیت پایان‌نامه مورد تائید قرار گرفته است پیشنهاد می‌شود امکان ارتباط بیشتر دانشجویان با متخصصین و منابع علمی داخل و خارج از کشور از طریق گروه‌های آموزشی دانشکده فراهم شود. معرفی متخصصین علمی داخلی و خارجی و نحوه برقراری ارتباط با آنها از طریق اساتید کمک موثری در بهبود کیفیت پایان‌نامه دانشجویان خواهد داشت.

۴- همچنین نتایج تحقیق ثابت کرده است که هر اندازه دانشجویان با آئین‌نامه‌های پژوهشی در دانشکده و دانشگاه بیشتر آشنا باشد کیفیت پایان‌نامه مطلوب‌تر می‌گردد. بنابراین پیشنهاد می‌شود اولاً آئین‌نامه‌های پژوهشی برای دانشجویان به طور شفاف و واضح بیان شوند. ثانیاً مراحل اداری انجام تحقیق برای دانشجویان بیان شود.

۵- تشویق دانشجویان نقش مهمی در انجام بهتر تحقیقات آنها خواهد داشت. بنابراین پیشنهاد می‌شود هر ساله در سطح دانشکده پایان‌نامه‌های ممتاز انتخاب شود و نگارنده آن به نحو شایسته‌ای مورد تشویق قرار گیرد.

سپاسگزاری

این تحقیق با استفاده از اعتبارات مالی معاونت پژوهشی دانشگاه تهران انجام گرفته است که بدین وسیله از مدیریت و اعضای شورای پژوهشی آن دانشگاه محترم به دلیل فراهم نمودن امکان تحقیق تقدیر و تشکر می‌شود.

گروه‌های مختلف آموزشی در رابطه با عوامل مورد نظر مشخص گردد. همانطور که در جدول ۲ ملاحظه می‌گردد تفاوت معنی‌دار فقط در مورد ساختار و قالب پایان‌نامه مشاهده گردیده است. به عبارت دیگر دانشجویان گروه‌های مختلف آموزشی نیز در مورد تاثیر عوامل موثر در افزایش کیفیت پایان‌نامه از نظر ساختار و قالب پایان‌نامه اختلاف نظر داشته‌اند.

پیشنهادات

۱- بر اساس نتایج تحقیق کمیته پایان‌نامه تاثیر مثبتی در افزایش کیفیت پایان‌نامه دارد. بنابراین پیشنهاد می‌شود کمیته‌های پایان‌نامه در جهت نظارت مداوم بر انجام پایان‌نامه فعال‌تر عمل نمایند. هماهنگی بیشتر بین استاد راهنما و اساتید مشاور و دانشجو اهمیت زیادی دارد. چنانچه راهنمایی و نظارت در کار پایان‌نامه به صورت تقویم زمانی مشخص صورت گیرد می‌تواند کمک شایان توجهی به بهبود کیفیت پایان‌نامه باشد.

۲- طبق یافته‌های تحقیق توانایی و آشنایی دانشجو در انجام تحقیق کیفیت پایان‌نامه را افزایش می‌دهد. توانایی دانشجو در انجام تحقیق با فاکتورهایی از قبیل: میزان تسلط بر زبان خارجی، توانایی در استفاده از کامپیوتر، توانایی در برقراری ارتباط با مراجع علمی، آشنایی با روش‌های تحقیق و آمار، توانایی در سازماندهی مطالب، توانایی در تحلیل و تفسیر مطالب سنجیده شده است. بنابراین پیشنهاد می‌شود دروس روش تحقیق، آمار و کامپیوتر توسط اساتید متخصص ارائه شوند و به این دروس همچنین درس زبان خارجی اهمیت و توجه بیشتری شود.

REFERENCES

مراجع مورد استفاده

۱. امانپور، م.ت. ۱۳۷۶. نقش و جایگاه تحقیقات در توسعه اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی. پژوهش و سازندگی، فصلنامه علمی ترویجی وزارت جهاد سازندگی، سال ۱۰، جلد ۳، شماره ۳۶.
۲. ایروانی، ه. ۱۳۷۵. یادنامه بزرگداشت هفتادمین سال تاسیس دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران. ۱۳۷۶-۱۳۰۶. انتشارات دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران.
۳. بختیاری، ص. ۱۳۷۶. جایگاه پژوهش در آموزش عالی و نقش آن در توسعه اقتصادی - اجتماعی، مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران، جلد اول، انتشارات تهرانی.
۴. پیک سنجش (هفته‌نامه)، دوشنبه ۱۳ اسفند ۱۳۷۷. سال سوم، شماره ۴۷.
۵. حجازی، ی. ۱۳۷۹. روش تهیه و تنظیم مقاله از پایان‌نامه. گزارش طرح تحقیقی، دانشگاه تهران.
۶. حجازی، ی. روش‌هایی برای ارائه پایان‌نامه در کنفرانس‌ها. در دست چاپ.
۷. حسینی، س.م. و ا. شمسانی. ۱۳۷۶. موانع و تنگناهای پژوهش در دانشگاه از دیدگاه اعضای هیات علمی دانشکده‌های کشاورزی. مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران، جلد اول، انتشارات تهرانی.
۸. رئیسی جعفرآبادی، ل. ۱۳۷۶. بررسی عوامل موثر در افزایش کیفیت آموزشی دوره‌های کارشناسی ارشد از دیدگاه اساتید و دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی.
۹. زاهدی مازندرانی، م.ج. ۱۳۷۰. اهمیت تحقیق و ترویج در روند توسعه روستایی. اولین سمینار مشترک تحقیق و ترویج کشاورزی. سازمان ترویج کشاورزی.
۱۰. سرمد، ز. بازرگان، ع. و ا. حجازی. ۱۳۷۶. روش‌های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: نشر آگاه.
۱۱. شبلی، ا. فن پژوهش. ترجمه سید جعفر سامی الدبونی. ۱۳۶۹. تهران: جهاد دانشگاهی.
۱۲. صادقی، م. ۱۳۷۶. بررسی عوامل موثر در ارتقای کیفی تحقیقات دانشجویی. مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی ایران، تهران: انتشارات تهرانی.
۱۳. فدایی، غ. ۱۳۷۴. تحلیلی بر روش‌های تهیه پایان‌نامه‌های دوره کارشناسی ارشد و دکتری. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی: موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت فرهنگ و آموزش عالی. شماره ۱.
۱۴. فنائیان، ل. ۱۳۵۱. روش تحقیق و نگارش رساله. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۱۵. قورچیان، ن.ق. ۱۳۷۳. تحلیلی بر کیفیت در نظام آموزش عالی. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی. شماره ۷ و ۸. موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت فرهنگ و آموزش عالی.
۱۶. گانیه، آر. ام. ویگر، والتر دلبلیو و لسی جی بریگز، اصول طراحی آموزشی. ترجمه خدیجه علی‌آبادی. ۱۳۷۴. تهران: نشر دانا.
۱۷. محمدی، ح. ۱۳۷۴. بررسی و شناخت عوامل موثر بر موفقیت تحصیلی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه‌های تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی.
۱۸. مضطرزاده، ف. ۱۳۷۶. آخرین وضعیت تحقیقات کشور، مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران، جلد اول، انتشارات تهرانی.
۱۹. مظلومیان، س. ۱۳۷۶. بررسی مشکلات و تنگناهای تحصیلات تکمیلی از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشگاه علامه طباطبائی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی.
۲۰. مور، ن. چگونه پژوهش کنیم. ترجمه فاطمه رهادوست (چاپ دوم) ۱۳۷۴. سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، گروه انتشارات.

۲۱. نادری، ع. و م. سیف نراقی. ۱۳۷۳. روشهای تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم انسانی (ویرایش سوم، نوبت هفتم)، تهران: دفتر تحقیقات و انتشارات بدر.
۲۲. یزاک، استفن. با همکاری ویلیام ب. مایکل. راهنمای جامع تحقیق و ارزیابی. ترجمه مرضیه کریم‌نیا (۱۳۷۴). موسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی.
۲۳. سیگل، سیدنی. ۱۹۶۰. آمار غیر پارامتری برای علوم رفتاری، (ترجمه یوسف کریمی). ۱۳۷۲. انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.
24. Wallace, W. 1971. "An overview of the elements in the scientific process" from the logic of science in sociology. Chicago, Aldine, Atherton.

Effective Factors in Increasing the Quality of M.S. Theses in Agricultural Faculty, Tehran University

Y. HEDJAZI¹ AND E. ABASI²

**1,2, Assistant Professor, and Former Graduate Student, Faculty of Agriculture,
University of Tehran, Karaj, Iran**

Accepted Nov. 14, 2001

SUMMARY

Research findings show that an important part of the country's research has been done by the Graduate especially M.S. students. In order to increase the quality of these theses, the first step is to recognize factors affecting the quality of research and then try to improve them. This research was carried out on some students of the agricultural college, Tehran University whose grade in their theses was 18.5 or more out of twenty grade points. According to Spearman correlation coefficient's results, there is a significant relation between the quality of theses and the following factors. 1) The accessibility of scientific references. 2) The student's ability and acquaintance with research. 3) Student's being acquainted with research rules and regulations. 4) Thesis committee performing its duties. The results of multiple regressions show that, the student's ability and acquaintance with research on the one hand, and the thesis committee performing its duties on the other hand affected increasing the quality of M. S. theses most. A comparison of students' attitudes in the ten educational fields of the college (Kruskalwalis test) indicates that the attitudes are the same regarding thesis content, but they are significantly different regarding theses structures. Results indicate that the thesis committees should have a more effective function and make more concrete coordination among advisers, counselors, and students. Also professional counselors should be invited to participate in committees to improve the ability of students in using computers, research and statistical methods, and finally the analysis of data. The acquaintance of students with research regulations and also accessibility to scientific references as well as access to specialists have been other important factors of importance. Introduction of high-level theses at Graduation ceremonies and use of encouragement policies are other recommendations.

Key words: Theses content, Theses structure, Quality, Graduate student.